

УДК 546. 77 : 54 – 412

Довженко Д. – ст. гр. 7335 – Б.

Запорізький національний університет

ВИЗНАЧЕННЯ МОЛІБДЕНУ З РЕАГЕНТОМ УНІТІОЛ

Науковий керівник: к. х. н, ст. викладач Синяєва Н. П.

Молибден має кристалічну ґратку α – заліза. Радіуси атомів цих елементів близькі між собою. Подібність кристалічних ґраток та близькість радіусів атомів обумовлює добру розчинність молибдену в α – залізі, нікелі, а саме тому його високу легуючу здатність. Молибден затримує ріст зерна в сплавах при нагріванні, що забезпечує сплав тонку структуру, тому молибденовим сплавам не властива хрупкість після відпуску. Для забезпечення сплавам таких властивостей вміст молибдену суворо регламентують, використовуючи надійні методи контролю.

В аналітичній хімії молибдену важливу роль відіграють комплексні роданіди, що утворюють забарвлені сполуки.

У феромолибдені молибден визначають гравіметричним методом, який є складним і суб'єктивним.

Застосовність кожного з вищенаведених методів обмежується для сплавів інтервалом вмісту молибдену 0,5 – 10% мас., для феромолибдену – від 50 % мас.

Нами запропоновано уніфіковану методику визначення молибдену з високоселективним реагентом унітіол (2,3 – димеркаптосульфонат натрію) $\text{CH}_2\text{SHCH}(\text{SH})\text{CH}_2\text{SO}_3\text{Na}$, у 1,5 – 2,5н розчині HCl . Унітіол має високу чутливість, селективність і відновлюючі властивості. Це дозволило використати його як відновник, так і як комплексоутворювач при розробці уніфікованої методики в широкому діапазоні вмісту з відділенням елементів, котрі заважають, під час прямого визначення.

Оптимальна оптична густина розчинів при концентрації молибдену 10^{-4} моль/л й унітіолу 10^{-3} моль/л спостерігається при $\text{pH} \sim 1,5 - 2,5$.

Крива поглинання сполуки Mo^{5+} має $\lambda_{\text{max}} = 335$ нм, молярний коефіцієнт поглинання становить 7000 ($\text{pH} = 2$). Методом ізомолярних серій встановлено, що Mo^{5+} взаємодіє з унітіолом у молярному співвідношенні 1:2 ($\text{pH} = 2$). Вірогідна сполука з унітіолом: $\text{Mo}_2\text{O}_3(\text{SCH}_2\text{CH}(\text{SH})\text{CH}_2\text{SO}_3\text{Na})_4$.

Запропоновано два варіанти методики, зокрема, за присутності вольфраму та купруму: після розчинення наважки сплаву в залежності від масових часток елементів, які визначають, в суміші HCl ($d = 1,19$ г/см³) та HNO_3 ($d = 1,40$ г/см³) в співвідношенні 1:3, 1:8, 1:9, додають 20 см³ H_2SO_4 (1:1), розчин випарюють до сухих солей. Солі розчиняють у 20 см³ H_2O та додають 30 см³ 20%-го розчину натрій гідроксиду, переносять у мірну колбу ємністю 250 см³, доводять водою до мітки, перемішують; із відповідних аліквотних частин у 1,5 – 2н солянокислий розчин вводять 5 мл 5%-го унітіолу. Через 10 хвилин вимірюють оптичну густину розчину при $\lambda_{\text{max}} = 365$ нм. Якщо вольфрам та мідь відсутні, то визначення можливе без використання натрій гідроксиду. Визначенню не заважають Ti, Al, Nb, Cr, Ni, V (IV), Fe (II), фторид- та фосфат іони.

Вірність методики доказана порівнянням із стандартизованими методиками. Суттєві статистичні похибки відсутні.

Методика є перспективною для оперативного хімічного аналізу.